

یادگیری الکترونیکی در هزاره سوم

مؤلفین:

مرجان بهزادفر

غره سلیمانی دیزیچه

احسان دولتی

انتشارات راز نهان

۱۳۹۸

سرشناسه	: بهزادفر، مرجان، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: یادگیری الکترونیکی در هزاره سوم/ مولفین مرجان بهزادفر، زهره سلیمانی دیزیکه، احسان دولتی.
مشخصات نشر	: تهران: راز نهان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۷ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۸-۶۴۳-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: آموزش به کمک کامپیوتر
موضوع	: Computer-assisted instruction
موضوع	: آموزش عالی -- آموزش برپایه وب
موضوع	: Education, Higher -- Web-based instruction
موضوع	: آموزش از راه دور -- آموزش به کمک کامپیوتر
موضوع	: Distance education-- Computer- assisted instruction
موضوع	: تکنولوژی آموزشی
موضوع	: Educational technology
شناسه افزوده	: سلیمانی دیزیکه، زهره، ۱۳۵۴ -
شناسه افزوده	: دولتی، احسان، ۱۳۷۲ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۸ / پ ۹ / LC۵۸۰۳
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۳۵۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۳۳۵۴۳

آدرس: میدان انقلاب، اول جاده مرادجنوسی، کوچه دانشور، پلاک ۱۲، واحد ۲
شماره تماس: ۰۹۱۲۲۲۳۰۲۶۹ - ۰۹۱۲۲۲۳۰۲۴۱
آدرس الکترونیکی: raznahanbook@gmail.com
آدرس سایت: www.raznahanbook.com

که عنوان کتاب یادگیری الکترونیکی در هزاره سوم
که مولف مرجان بهزادفر، زهره سلیمانی دیزیکه، احسان دولتی
که صفحه آرا رضا کاوه
که طراح جلد رضا کاوه
که ناشر راز نهان
که شمارگان ۱۰۰۰ نسخه
که نوبت چاپ اول ۱۳۹۸
که قیمت ۱۷۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-448-643-9

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۳	فصل اول: کلیات برنامه یادگیری الکترونیکی
۱۳	مفهوم یادگیری الکترونیکی
۱۵	تاریخچه یادگیری الکترونیکی
۱۶	تحقیقات انجام شده در زمینه یادگیری الکترونیکی
۲۲	فعالیت های یادگیری الکترونیکی در ایران
۲۳	دانشکده های مجازی کشور
۲۴	رشته های مجازی کشور
۲۵	دانشگاه علوم پزشکی مجازی
۲۸	طراحی برنامه های درسی در دوره های مجازی
۳۰	عوامل اثرگذار بر برنامه های درسی در دوره های مجازی
۳۴	ویژگی های عناصر برنامه درسی دانشگاه مجازی
۳۴	۱- هدف ها
۳۵	۲- محتوا
۳۶	۳- فعالیت های یادگیری
۳۷	۴- گروه بندی یادگیرندگان
۳۷	۵- مواد و منابع یادگیری
۳۹	۶- زمان
۴۰	۷- فضا
۴۰	۸- راهبردهای تدریس
۴۲	۹- ارزشیابی

فصل دوم: انواع و مدل‌های یادگیری الکترونیکی..... ۴۵

مقدمه.....	۴۵
انواع یادگیری الکترونیکی.....	۴۶
اهداف یادگیری الکترونیکی.....	۴۸
مقایسه رویکردهای سنتی و الکترونیکی به آموزش.....	۴۹
یادگیرنده در دو نظام آموزش سنتی و الکترونیکی.....	۴۹
زیرساخت‌های مورد نیاز یادگیری الکترونیکی.....	۵۰
معیارهای استاندارد یادگیری الکترونیک.....	۵۶
پیشنهادهایی برای توسعه یادگیری الکترونیکی در کشور.....	۶۰
عوامل کلیدی موفقیت یادگیری الکترونیکی.....	۶۲
مدل‌های آمادگی یادگیری الکترونیکی.....	۶۹
امکان‌سنجی آمادگی یادگیری الکترونیکی.....	۷۰

فصل سوم: ارزیابی کیفیت نظام یاددهی - یادگیری الکترونیکی در دانشگاهها..... ۷۷

مقدمه.....	۷۷
کیفیت یادگیری در مراکز آموزش الکترونیکی دانشگاهی.....	۸۰
اعتباریابی الگوی مفهومی کیفیت بخشی یادگیری الکترونیکی.....	۸۵
یادگیرنده و محیط یادگیری الکترونیکی.....	۸۷
۱- آماده کردن یادگیرنده.....	۸۷
۲- فعالیتهای یادگیرنده.....	۸۸
۳- انتقال یادگیرنده.....	۸۹
۴- ویژگی‌های یادگیرندگان برای موفقیت در یادگیری الکترونیکی.....	۹۰
مهارتهای مورد نیاز دانشجوی مجازی.....	۹۲
ارزیابی نظام یاددهی و یادگیری در آموزش عالی الکترونیکی در هزاره سوم.....	۹۶
تاثیر یادگیری الکترونیکی بر مهارت‌های ارتباطی.....	۱۱۲

فصل چهارم: ارزشیابی کیفیت آموزش در دوره‌های یادگیری الکترونیکی..... ۱۱۷

مقدمه.....	۱۱۷
ارزشیابی کیفیت آموزشی.....	۱۱۸
ارزشیابی کیفیت آموزش در دوره‌های یادگیری الکترونیکی.....	۱۱۹
جنبه‌های پداگوژیک تأثیر گذار بر کیفیت دوره‌های یادگیری الکترونیکی.....	۱۲۳
جنبه‌های فناوریانه تأثیر گذار بر کیفیت دوره‌های یادگیری الکترونیکی.....	۱۲۵

- تراکنش‌ها و تأثیر آن بر ارزشیابی کیفیت آموزش در دوره الکترونیکی ۱۳۰
- دلایل شکست پروژه‌های یادگیری الکترونیکی ۱۳۱
- ۱- رویکرد الکترونیکی ۱۳۱
- ۲- رویکرد مدیریتی ۱۳۲
- ۳- رویکرد مبتنی بر نیازها ۱۳۳
- ۴- رویکرد مبتنی بر یادگیری ۱۳۴
- ۵- رویکرد سیستمی تلفیقی ۱۳۵
- بررسی تأثیر تفکر انتقادی در محیط‌های یادگیری الکترونیکی ۱۳۷
- الگوی هفت عاملی پرورش تفکر انتقادی در یادگیری الکترونیکی ۱۳۹
- منابع ۱۴۳

مقدمه

بیشرفت هر جامعه ای با توان آموزش آن - به ارتباط مستقیم و تنگاتنگی دارد و میزان دست یابی دانش آموزان به اهداف آموزشی مشخص، که آبی سیستم آموزشی را مشخص می نماید، روش های آموزش سنتی^۱ که در آنها معلم تنها رایج بوده و اطلاعات و دانسته ها و دانش آموزان پذیرنده غیرفعال آنهاست؛ برخاسته از نگاهی تک بعدی به آموزش است که وظیفه آموزش و پرورش را تنها انتقال دانش به دانش آموزان می داند. در روش ها و آموزش های نوین که بر فعال بودن دانش آموزان و رشد همه ابعاد وجودی آنها تأکید می شود، آموزش سنتی نه فقط انتقال دهنده دانش، بلکه تسهیل کننده فرآیند آموزش و رشد ویژگی های شناختی، عاطفی و رفتاری دانش آموزان است (Ali Hamidi & Jafari Kokhalo, ۲۰۰۸). در اواخر سال ۱۹۶۰ «الیوت میسی»^۲ اظهار داشت که «یادگیری الکترونیکی»^۳ عبارت است از استفاده از فن آوری شبکه های طراحی، تحویل، انتخاب، اداره و توسعه یادگیری. هورتون^۴ با اشاره به وجود تعاریف پیچیده فراوان از یادگیری الکترونیکی، تعریف ساده ای را برمی گزیند: «یادگیری الکترونیکی عبارت است از کاربرد فن آوری های اطلاعاتی و رایانه ای برای خلق تجربه یادگیری». کلارک و مایر^۵ یادگیری الکترونیکی

1. Traditional education

2. Elliot Missy

3. E-learning

4. Horton

5. Clarke & Mayer

را به عنوان آموزش آرایه شده از طریق دیسک نوری، اینترنت یا اینترنت با این ویژگی ها تعریف می کنند: گنجاندن محتوای مرتبط با هدف یادگیری؛ استفاده از روش تعاملی، مانند کاربرد مثال و تمرین برای کمک به یادگیری؛ استفاده از عناصر رسانه ای مانند واژه ها و تصاویر برای آرایه متن و روش ها؛ و ایجاد دانش نو و مهارت های مرتبط با هدف های یادگیری فردی یا مربوط به بهبود کارآیی سازمانی (Babae, ۲۰۱۰). استفاده از محیط های چندرسانه ای^۱ با امکان انتقال اطلاعات به صورت صوت، متن، نقاشی و با استفاده از اصول طراحی وب موجب ایجاد علاقه و انگیزه در یادگیرندگان گردیده است. انعطاف پذیری در طراحی محتوا، تعاملی بودن، استفاده از مشارکت گروهی، انفرادی، متن آموزش و یادگیری مستقل از دیگر مزایای استفاده از یادگیری الکترونیکی است که با فراهم آوردن تصاویر زیبا، گرافیک و صدای جذاب، انگیزه یادگیری برای مخاطب را چندین برابر نموده است. همچنین، با استفاده از این وسیله، معلم تنها منبع انتقال دانش نبوده، بلکه نقش وی تسهیل امر آموزش می باشد. بر همین اساس، بسیاری از نظام های آموزشی در دهه های اخیر سعی کرده اند با ورود کاربرد این تکنولوژی جدید، یادگیری را با کمترین زمان بهبود بخشند. (Fahimi, 2001).

از نظر بکر (Becker, 1991, cited in Sheikhzaheh & Mehr Mohammadi, 2004) رایانه ها نقش های گوناگونی را در مدارس بازی می کنند. آنها راه های تسهیل مطالعه مطالب دشوار و هم چنین، در ایجاد فرصت هایی برای دانش آموزان در زمینه یاددهی از فن آوری کمک می کنند و ابزارهایی سودمند برای اجرای تکالیف مدرسه ای هستند.

یادگیری الکترونیکی یکی از روش های جدید آموزشی مبتنی بر فن آوری اطلاعات و ارتباطات است که با محور قرار دادن انسان به عنوان یادگیرنده فعال، می تواند تمامی اشکال آموزش و پرورش و یادگیری را در قرن بیست و یکم متحول سازد و به چالش حاصل از میزان تقاضای اجتماعی برای آموزش و فقدان منابع آموزشی کافی پایان دهد (Mills et al., ۲۰۰۹). دامنه کاربردهای آموزشی فن آوری اطلاعات بسیار وسیع است. در یک طرف آن، فعالیت های بسیار محدود است که عمدتاً بر پایه روش های سنتی قرار دارد و در طرف دیگر آن، تغییرات اساسی در رویکردهای تدریس قرار می گیرد. به عنوان مثال، بعضی از معلمان از وایت برد تعاملی در نمایش

1. Multimedia environments

دادن محتوا و نظریات در مباحث کلاسی به روش سنتی استفاده می کنند، در حالی که معلمان دیگر اجازه می دهند دانش آموزان برای نشان دادن نمایشنامه هایی که خودشان طراحی و فیلم برداری کرده اند، در کلاس از این وسیله استفاده کنند. مطالعات نشان می دهد مؤثرترین کاربرد فن آوری اطلاعات آن است که معلم و برنامه های نرم افزاری، فهم و فکر دانش آموز را به چالش می کشاند و این کار از طریق شرکت تمامی دانش آموزان در بحث کلاسی با استفاده از وایت برد تعاملی و یا کار دانش آموزان با رایانه به صورت فردی و گروه های دو نفره صورت می گیرد. اگر معلم مهارت سازمان دهی دانش آموزان را بر مبنای فعالیت هایی مبتنی بر فن آوری اطلاعات داشته باشد، آن گاه کارایی کلاسی و فردی دانش آموزان می تواند به موازات هم مؤثر باشد (۲۰۰۹ Ghafari).

علیرغم شناخت ارزش یادگیری الکترونیکی، بسیاری از کاربران تمایلی به کاربرد یادگیری الکترونیکی ندارند (لی، ۲۰۰۰).^۱ در چه پذیرش اولیه یادگیری الکترونیکی گام مهمی به سوی رسیدن به موفقیت در یادگیری است. اما واقعیت واقعی در نتیجه قصد به تداوم استفاده توسط کاربر است. بنابراین درک عوامل مؤثر بر قصد افرا برای تداوم استفاده از یادگیری الکترونیکی، نه تنها به توسعه یادگیری الکترونیکی کمک می کند، بلکه همگی برای معلمان و دست‌اندرکاران آموزشی برای تدوین برنامه‌هایی است که احتمال استفاده از یادگیری الکترونیکی را افزایش می‌دهد (لی، ۲۰۱۰).